

Темиҗе хут җухатсан та, такам аллине лексен те, такам хуралласан та ирәке кәларса халәха тавәрса паратчәҗ-паратчәҗсех вара улап йәхәнчи пәхаттирсем телей чечекне... Чи кәҗәннини те «чи ухмаххине» вара җав тәләнтермәшле чечекән вәрләхә тәрса юлатчә...

Ваня ыванса җитсен Мишша малалла тәсатчә вәҗсәр-хәрсәр пек туйәнакан юмаха. Ак хайхи нуша та нуша марччә, виләм те хәрушә марччә, җут тәнче те тавәр марччә, җут җанталәк та илемсәр марччә... Чи ырри те хакли этемрен вайли җәр җинче те, тупере те, җәр тәпәпе тинәс тәпәнче те җуккиччә. Виләм хай те әмәрхи тәксәмләх марччә... Анчах этем пәччен пурәнса пәччен кәрешнипе мар, ыра әҗ туса җәнтеретчә усал вайсене, ыра тума пәлнпех шыранине те тупаятчә. Телей чечекне те этемән хайән акса-пәхса үстермелле иккен: чечек пәр вәхәта кәна, кәске вәхәта кәна, җәске җурат, телей чечекә кашни җуркуннерен пуҗласа кәркуннеччен җәске җуртәр тесен җавашән җуркуннерен пуҗласа кәрччен җәр әҗә туса пурәнмалла иккен...

Шухәшлан-шухәшлан та: «Ыра әмәтлә юмах кәна мар вәт ку, асра үкерәннә туйәмсен, әмәтсемпе әмәрхи әнтәлусен, җән пурнәҗпа тәләнтермәшле тәләнүсен, ытарләх пулнә авалләхпа пуласләх катин картинчи әс-хакәл шыравәсен, җун-кәмәл тәмсәлөвәсен сәмаха куҗнә энциклопедийә, әмәрхи җут җанталәк тәкәрәнче курәнакан җаваш тәнчи», — тесе тәләнәтән.

Илпек Микулайә

Суккәр Илькка

Күршәре пирән пәр суккәр Илькка пурәнатчә. җирәмсене пуҗтарса пыратчә пуль вәл. Сәм суккәрччә хай, җуралнәранпа та җут тәнче мән иккенне курман, анчах хай тәләнмелле пултаруллә җынччә. Ялта купәс калакан ун пек әста урәх никам та җукчә. Купәс калассипе кәна мар, ытти әҗре те пит маттурччә: витре-катка тәплетчә, йывәҗпа шавәҗран җашәк-тирәк әсталатчә, кәмака купалатчә — хуҗаләхра вәл тәва пәлмен япала җукчә те пулә. Пәррехинче җак Илькка йывәҗран самакатка та тунәччә. җав самакаткапа пиччәшә хамәр ял урамәсем тәрәх уйәх ытла ярәнса җүренине пит лайәх аставатәп.

Ильккан җәлхи те пит япшарччә, пәлнә җынпа тәл пулсан каләҗса тәранаймастчә. Әста вайәҗә пулнә май ялта әна пәр туйран та, пәр әҗкә-җикәрен те хәвармастчәҗ. җавна пула Илькка темән җухлә сәвә-юрә пәлетчә, хай тәллән куләшла такмаксем шухәшласа кәларатчә, халап-юмах тесен җәрән-күнән каласа кәтартма пултаратчә. Эпир әна итлесе тәранаймастәмәр. Ир пуҗланә халап җәмхи хырәм выҗса җитиччен сүтәлетчә — пур пәрех сүтәлсе пәтместчә. җавән җухне илтсе пуль әпә французсен «Параппан патши» хамәр җәр-шыва аслә вәрҗә-

па килни сѝнчен пѝлтѝм. Каярахпа ѝна Раҫсей салтакѝсем енчен енне хѝлха чикки тѝхѝнтартса янѝ иккен те тѝнче тулашних кѝларса сирпѝтнѝ. Аҫта пулнѝ-ши ҫав «тѝнче тулашѝ» — эфир ѝна-кѝна чухлайман-ха..

— Ай, усал! Эппин, вѝл халь те тѝнче тулашѝнче пурѝнать пульха? — тесе пѝшѝрханса илеттѝмѝр хамѝр хушѝра. Тимѝр ҫавѝн сѝнчен тепрехинче тѝплѝнрех пѝлсе килме пулатчѝ. Пѝррехинче вѝл чѝнах та хѝйсен килѝнчи арча виттине шал енчен ҫапса хунѝ ѝкерчѝке хѝйлѝтса пырса пире кѝтартрѝ. Параппан патша мар тет иккен, Наполеон Бонапарт тет. ѝкерчѝкне пѝхса шалт тѝлѝнсе кайрѝмѝр. Француз салтакѝсен виҫ кѝтеслѝ калпакѝсем шуйтган мѝйракисем пек курѝнчѝс пире. Илькка ярса панѝ халапа тепѝр хут аса илтѝмѝр те, пире ҫавѝ халап та мар, чѝн пулнѝ пекех туйѝнса кайрѝ. Патша тесен тем мар ѝнтѝ, параппан-и, Бонапарт-и — пур пѝрех пирѝншѝн вѝл Раҫсейѝн хаяр тѝшманѝ пулнине пит лайѝх тавҫарса юлтѝмѝр.

Ильккана эфир хамѝр та мѝн-мѝн курни сѝнчен кала-кала тѝлѝнте-реттѝмѝр. ѝна мѝнле лайѝхрах калас тесе вѝхѝт-вѝхѝт куҫа хупаттѝмѝр та курас япалана Илькка пек туйма сѝмленеттѝмѝр, анчах пире нимѝн те курѝнмастчѝ. Илькка вара сывлѝшне йывѝррѝн ҫавѝратчѝ те йѝпатса каланѝ чухнехи пек:

— Эсѝр, ачасем, пит телейлѝ, калама ҫук телейлѝ эсѝр, — тетчѝ. — Мѝн кирлѝ ҫавна пѝтѝмпех куратѝр... — Куҫ курманни пѝтерет-ҫке. Куҫѝм курнѝ пулсан пуҫѝм та, аллѝм-урам та чипер ѝсленѝ пулѝччѝс ҫав та. Хырѝм выҫсине пѝхмасѝр шкула ҫѝремелле, вѝренсе ай-йѝ пыҫѝк ҫынна тухма пулать... Эх, тупата, хам пѝлнѝ пѝтѝм сѝвва-юрра ҫыра-ҫыра пырѝттѝм. ҫырнине кайран вулама та пулать тетѝн, Тимѝр. Эппин, мѝн ҫырса илни ху вилсен те манѝса юлмасть иккен...

— ҫук, Илькка, манѝса юлмасть, — тетчѝ ѝна Тимѝр.

Илькка ҫапла сѝмахланѝ чух шур илнѝ куҫне хупкаласа уҫатчѝ. Йѝлтѝр куҫсульпе карѝнатчѝ унѝн куҫѝ. ҫавна пула эфир ѝна чун пек хѝрхенсе пѝхаттѝмѝр. Чѝнах, вѝл куҫсѝр пулсан та тем-тем ѝсталаса тума пултарать. Е вѝл куракан ҫын пулсан мѝн кѝна тума пултарнѝ пулѝччѝ-ши?..

КѝНЕКЕ ҫѝЛѝКѝ СѝНЧИ ПУЯНЛѝХ

Сарѝ кун ҫѝр-шивѝнче

Пѝр сѝннѝн виҫѝ ывѝл пулнѝ. Пурѝна киле ку ҫын ватѝлса ҫитет. Ачисем те ѝссе ҫитеҫҫѝ.

Пѝрре ашшѝ ачисене пухать те ҫапла калать: